

Ait. Up. 1, 4. मत्पुरपानो भूला नाभिं प्राविशत् 2, 4, 3, 10. — 2) n. After AK. 2, 6, 2, 24. H. 612. an. 3, 354. MBh. n. 28. अपानप्रदेशान्निःसृतं द्रव्यम् Siddh. K. zu P. 3, 1, 15.

अपानदा (अपान + दा adj.) adj. den Aushauch schenkend VS. 17, 15.

अपानपवन (अपान + पवन) m. = अपान 1. Hat seinen Sitz im Nacken, Rücken, Steissknochen und in den Hacken H. 1108.

अपानपा (अपान + पा adj.) adj. den Aushauch schützend VS. 20, 34.

अपानभृत् (अपान + भृत्) N. einer Klasse von Brennziegeln Çat. Br. 8, 1, 2, 6, 7.

अपानत (1. अप + अनृत) adj. frei von Lüge, wahr: अपानतकथं पुत्र पितरं कर्तुमिच्छति R. 2, 34, 38.

अपानतरतमम् (1. अप + अतर - तमस्) m. N. pr. eines alten Weisen, der mit Kṛṣṇa-Dvaipājana identificirt wird. अपानतरतमा नाम ज्ञातो देवस्य वै सुतः । कृताश्च तेन वेदार्थाः HARIV. 14363. MBh. 12, 13695. 13704. COLEBR. Misc. Ess. I, 327. WIND. Sancara 84. WEBER, Lit. 218, N. 1.

अपानतर (अपाम्, gen. pl. von 2. अप्, + नतर) m. = अपो नपात् (s. u. 2. अप्) P. 4, 2, 27.

अपानतप्य and अपानतप्यीय adj. von अपानतर P. 4, 2, 27, 28.

अपानाथ (अपाम्, gen. pl. von 2. अप्, + नाथ) m. Herr der Gewässer, ein Bein. des Meeres RĀĀN. im ÇKDr. Varuṇa's H. 188, Sch.

अपानिधि (अपाम् + निधि) m. ein Bein. Çiva's Çiv.

अपाय (3. अप + पाय) adj. f. अपा fehlerlos, nicht böse, rein, unschuldig Ait. Br. 2, 7. अपायो ऽसि निकृतः पापकर्मणा Daç. 2, 39. BRĀHMAN. 1, 32. Davon ऽपम् adv. Vop. 6, 61.

अपायकाशिन् (3. अप + पाय - काशिन्) adj. nicht hässlich aussehend: या तै रुद्र शिवा तनूधारापायकाशिनी VS. 16, 2. = ÇVETĀÇV. Up. 3, 5.

अपायकृत् (3. अप + पाय - कृत्) adj. nicht Böses thugend, zur Erkl. von अवीरकृन् Çat. Br. 3, 3, 4, 12, 30.

अपायवस्यस (3. अप + पाय - वस्यस) n. das Nichtüberhandnehmen des Uebels, Heil: तस्मादिदमपायवस्यसम् Çat. Br. 1, 8, 2, 13. तद्यथात्रयं पशून्तो रशनाः कोरात्यपायवस्यसाय 4, 2, 4, 19. 4, 4, 13.

अपायविद्ध (3. अप + पाय - विद्ध) adj. nicht mit Fehlern behaftet VS. 40, 8.

अपामार्ग (von मर्त् mit अप + मा) P. 3, 3, 121, Sch. (vgl. 6, 2, 144.) m.

Achyranthes aspera, eine zweijährige Pflanze, vielfach als Zaubermittel, medicinisch und in Opferhandlungen gebraucht. AK. 2, 4, 2, 7. TRIG. 3, 3, 37.

Ainslie, Mat. ind. 2, 221. अपामार्गो अपं मारुतुं क्षेत्रियं शयथश्च यः AV. 4, 18, 7, 17, 6. 19, 4. 7, 66, 1. VS. 35, 11. अपामार्गैर्ब देवा दिनु नाष्टा रत्ना-

स्यपामृजत Çat. Br. 5, 2, 4, 14. 20. 13, 8, 4, 4. KĀTJ. Çr. 21, 4, 22. ĀÇV. GRH. 2, 7. KAUC. 50. SUÇR. 1, 137, 15. 2, 49, 19. 102, 4. JĀCĀ. 1, 301. अपा-

मार्गैर्मे Çat. Br. 5, 2, 4, 14. (KĀTJ. Çr. 15, 2, 1.) ऽताडुल्लै 15. (KĀTJ. Çr. 15, 2, 2).

अपामार्जन (wie eben) n. das Abwischen, das Abwehren (von Krankheiten und anderm Unglück): ऽस्तोत्र Verz. d. B. H. No. 1162—1164.

अपानपति (अपाम्, gen. pl. von 2. अप्, + पति) m. Herr der Gewässer: 1) das Meer AK. 1, 2, 2, 2. — 2) ein Bein. Varuṇa's N. 3, 4, 5, 37.

अपानपित्त (अपाम् + पित्त) n. Feuer ÇABDAR. im ÇKDr. — Vgl. अपित्त. अपाय (von ३ mit अप) m. 1) Weggang, Entfernung P. 1, 4, 24. पति

(von wo) ऽपायः Vop. 6, 20. अपाम् Çic. 4, 54. सूर्यापाय MBh. 78. यातपापाय R. 2, 93, 9. 6, 15, 24. 79, 56. RAH. (ed. Calc.) 1, 53. एकापाय eine Verminderung um eins M. 1, 70. — 2) Vernichtung, das Zugrundegehen: अपनपाय unvergänglich, ein Bein. Çiva's Çiv. — 3) Vergehen: अस्ति को ऽप्यपायो येन देव्याः प्रकोपः कृतः Vet. 31, 2. — 4) was vom Ziele abführt, Gefahr,

Nachtheil, Schaden (Gegens. उपाय): गुणोदाषं तथापायमन्यदा केतुमद्वचः । उपायमनुपायं वा कार्यस्य च विनिश्चये ॥ सम्यक्पृष्टेन वक्तव्यः (sc. राज्ञा) सचिबेन कृतात्मना । R. 3, 44, 8, 9. दुर्भिक्षतापायवर्जितः 1, 1, 87. उपायं चित्तये-

त्प्राप्तः (sic) तथापायं च चित्तयेत् PĀNĀT. I, 454. अपायसंदर्शनज्ञो विपत्तिमुपा-

यसंदर्शनज्ञो च सिद्धिम् 70. अपायानामिदं गृहम् (sc. die Armuth) II, 107. दृष्टापाय adj. 214, 7. 11. अपायशङ्का Hit. 14, 18. सत्ये ऽप्यपायमधीक्षते

IV, 101. बह्वपाये (viele Gefahren darbietend) वने PĀNĀT. 8, 21, 25. 30, 25. कायः सैनिकितापायः PĀNĀT. II, 192. = Hit. I, 202. स्थिरपायः कायः

ÇĀNTIÇ. 2, 11. सापाय Gefahr bringend PĀNĀT. 192, 7. निरपाय gefahrlos, keinen Nachtheil bringend: उपायः R. 1, 9, 2. N. 4, 19. — 5) Ausgang,

Ende (des Wortes) RV. Prāt. 11, 34.

अपायिन् (wie eben) adj. 1) sich fortbewegend, fortgehend: अपनपायिन् sich nicht trennend KATHI. 12, 33. 17, 17. 19, 50; vgl. अनपा°. Das comp.

आगमापायिन् (Bhag. 2, 14.) kommend und gehend ist von आगम und अपाय abzuleiten. — 2) vergänglich, s. अनपा°.

1. अपार (von 1. अप) n. das jenseitige Ufer HALĀJ. im ÇKDr. — Vgl. अवार.

2. अपार (3. अप + पार) adj. f. अपा. 1) grenzenlos, unermesslich: भूमिः RV. 3, 30, 9. ऊर्वः 1, 14. रजंसी 4, 42, 6. 9, 68, 3. रोदसी 3, 30, 5. Daher du so viel als Himmel und Erde NAIG. 3, 30. मर्कृमा RV. 5, 87, 6. तस्माडत राजापारो विशं प्रावसापाप्येकवेषमनैव जिनाति Çat. Br. 1, 3, 2, 14. मरुद्-

तमनत्तमपारम् 14, 5, 4, 12. (= BṚH. ĀR. Up. 2, 4, 12.) 7, 2, 13. नभःसरः R. 5, 55, 4. सागरम् — अपारमिव 5, 5, 2. 6, 108, 17. अपारस्याप्रमेयस्य (d. i. des Meeres) परं पारमुपाश्रिते 3, 44, 27. तदपारमसंख्येयं वानराणां मरुद्-

लम् 6, 2, 9. रावणश्च मरुशत्रुपारः प्रतिभाति मे 4, 27, 15. अपारमोक्त-

तिमि R. 3, 1. — 2) unerschöpflich: अपारिणं मरुता वृष्ट्यैः RV. 10, 44, 1. वृषभः 4, 17, 8.

अपारिण (von अरु mit अप) adj. entfernt: अपारिणं ग्रामात् Nir. 9, 29, 5. — Vgl. अश्यापि.

अपार्य (1. अप + अर्य) adj. f. अपा KĀÇ. zu P. 5, 4, 151. 1) zwecklos SĪM-

KHJAK. 1. — 2) sinnlos: अपार्यं बहु संकीर्णं भाषते SUÇR. 2, 245, 2.

अपार्यक (von 1. अप + अर्य) adj. KĀÇ. zu P. 5, 4, 151. zwecklos, unnütz M. 8, 78. SUÇR. 1, 64, 8. 65, 12. 2, 201, 9. SĪM-KHJAK. 60. PRAB. 92, 12.

अपालङ्क m. N. einer Pflanze, Cassia fistula, ÇĀNT. 1, 2.

अपालम्ब (von लम्ब् mit अप + मा) m. Schleife, eine Vorrichtung zum Hemmen des Wagens: अपालम्बमभिपद्य Çat. Br. 3, 3, 4, 13. KĀTJ. Çr. 7, 9, 15.

अपाली f. N. pr. eine Tochter Atri's RV. ANUKR. RV. 8, 80, 7. BṚH. DEV. 6, 21. in Ind. St. 1, 118.

अपावृत (von वर्त् mit अप und Dehnung) adj. abgewandt, s. अनपा°. अपावृत (von वरु mit अप + मा) adj. 1) öffnet: आस्यादपावृतात् MBh. 1, 1341. स्वर्गद्वारमपावृतम् Bhag. 2, 32. अहेता अपावृतं द्वारमापदां मम वेध-

सा KATHI. 21, 118. अपावृतद्वार adj. KĀTJ. Çr. 7, 6, 13. 10, 4, 11. — 2) ge-